

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان: 12 صبح/عصر
وقت امتحان: 70 دقیقه
تاریخ امتحان: 1389/10/16
تعداد برگ سؤال: 3 صفحه در 2 برگ

ش صندلی (ش داوطلب): نام واحد آموزشی: دبیرستان غیردولتی هاتف نوبت امتحانی: نوبت اول (دی ماه)
نام و نام خانوادگی: نام پدر: پایه سوم رشته رشته‌های: ریاضی و فیزیک
سؤال امتحان درس: زبان فارسی نام دبیر/ دبیران: آقای گودرزی سال تحصیلی: 1389 - 1390

الف

1- واج گاه یا مخرج ادای کدام یک از واج‌های زیر، «زبانی - دندانی» است؟

الف) ا / م / ب) ا / ک / پ) ا / د / ت) ا / خ /

2- اگر در این مصراع مشهور از حافظ: «هر سخن وقتی و هر نکته مکانی دارد» واژه‌ی «نکته» را «جمله» معنی کنیم، مصراع مذکور را می‌توان ناظر بر کدام یک از قواعد ترکیب زبان دانست؟

3- الگوی هجایی واحدهای زبانی «انتقال»، «بنفشه»، «رعد» و «سرگرم» را بنویسید.

4- از میان قواعد ترکیب زبان، قواعد هم‌نشینی را توضیح داده برای رعایت و عدم رعایت آن، مثال ذکر بفرمایید.

5- در تولید هر یک از واحدهای زبانی زیر، به ترتیب، کدام قواعد ترکیب زبان، رعایت نشده‌است؟

الف) دانش‌آموز در درس خواندن کوشا هستند. ب) کتاب پرنده را شکار کرد.

ب

1- از میان گروه کلمات زیر، شکل درست واژه‌هایی را که املای آن‌ها غلط است، بنویسید.

«بطلال و القاء، اضغاث احلام، براءت و بیزاری، ثمین و گران‌بها، جذر و مد، حادثه‌ی صعب، حوضه‌ی آبریز، رشته‌ی نامرئی،

سفر و حذر، شهر خوف، صیانت و نگهداری، ضیعتک حلال، غره‌ی جوانی، فراصت و زیرکی، فرط استیصال، قابل تعمّل»

2- شاعر در همه‌ی گزینه‌های زیر به جز گزینه‌ی... در کلام خویش از «شیوه‌ی بلاغی» بهره برده‌است.

الف) باید به مژگان رفت گرد از طور سینین ب) بشکست داغ دیر یاسین، پشت ما را

پ) تخت و نگین از دست اهریمن بگیرید ت) فرض است فرمان بردن از حکم جلودار

3- در ابیات زیر، پسوند «ان» در ساختار یک واژه، نشانه‌ی جمع نیست؛ آن واژه را مشخص نموده، معنایش را بنویسید.

یاری اندر کس نمی‌بینیم، یاران را چه شد دوستی کی آخر آمده دوستداران را چه شد

آب حیوان تیره‌گون شد، خضر فرخ پی کجاست خون چکید از شاخ گل، باد بهاران را چه شد

کس نمی‌گوید که یاری داشت حق دوستی حق شناسان را چه حال افتاد، باران را چه شد

شهریاران بود و خاک مهربانان این دیار مهربانی کی سر آمد، شهریاران را چه شد

4- صامت میانجی را در واژه‌های «تشنگی» و «گیسوان» مشخص نمایید.

پاسخ سؤالات در روی برگ سؤال نوشته شود، نیاز به پاسخنامه سفید ندارد. پاسخنامه سفید داده شود.

8

پ

1- هجای نخستِ واژه‌ی «آینه‌خانه» و هجای سومِ واژه‌ی «مؤذن» به ترتیب از چه واج‌هایی تشکیل شده‌است؟

2- تکواژهای پنجم و دهم بیتِ زیر، به ترتیب کدام‌اند؟

«لم جرئتس قطره‌ای بیش نیست
تو ای عشق، او را به دریا ببر»

3- واژه‌های هشتم و دوازدهم بیتِ زیر، به ترتیب کدام‌اند؟

«در حسرتِ یک نعره‌ی مستانه بمرسیم
ویران شود این شهر که میخانه ندارد»

4- در بیتِ زیر، جمله‌های مستقل را مشخص بفرمایید.

«دردی است درد عشق، که هیچش طبیب نیست
گر دردمند عشق بنالده غریب نیست»

5- چرا در جمله‌ی «درختانِ کهن به جان یکدیگر افتاده بودند» نهادِ جمله، با آن که بی‌جان است، با فعلِ جمله مطابقت دارد؟

6- جمله‌ی زیر را با گونه‌ی مؤذنه‌ی افعال آن (به ترتیب، از مصدرهای خواستن و آمدن) دوباره نویسی نمایید.

«ز جناب استاد خواستم، دوباره به دبیرستان ما بیاید.»

7- در پاره‌ی نخستِ شعر «به کجا چنین شتابان؟! / گون از نسیم پرسید...» - به جز نهادِ جدا - یک مورد حذفِ صورت پذیرفته؛ واژه‌ی حذف شده را همراه با نوع حذف، ذکر بفرمایید.

8- چرا در نخستین جمله‌ی بیتِ زیر، «نهادِ جدا» را نمی‌توان حذف نمود؟

«من بی‌مایه که باشم که خریدار تو باشم؟
حیف باشد که تو یار من و من یار تو باشم»

9- معنای فعل مشخص شده در کدام گزینه، با شکل بنون پیشوند آن، یکسان است؟

الف) بس تجربه کردیم در این دیر مکافات با دَرْد کشان هر که درافتاد برافتاد

ب) چنین که در دل من، داغ زلف سرکش توست بنفشه‌زار شود تربتم، چو درگذرم

پ) شراب تلخ می‌خواهم که مردافکن بود زورش مگر یک دم برآسایم، ز دنیا و شر و شورش

ت) عزیز مصر، به رغم برادران غیور ز قعر چاه برآمد، به اوج ماه رسید

10- یک جمله‌ی سه جزیی بی‌فعل مثال بزنید و اجزای آن را در نموداری نشان بدهید.

11- در عبارت زیر، اجزای جمله‌ای را که مشخص شده، در نموداری نشان بدهید.

«در روایت سوم شخص، نویسنده بیرون از داستان قرار دارد و اعمال شخصیت‌ها و قهرمانان را گزارش می‌دهد.

به این نوع شیوه‌ی روایت، دانای کل می‌گویند»

12- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌های داده شده، پاسخ بدهید.

«...یکی از مردها جلوتر می‌رفت و طناب را می‌کشید. دو مرد دیگر هُلش می‌دادند. گاو با جثه‌ی کوچکش مقومت می‌کرد و مردها خسته شده بودند. نزدیکی‌های غروب، کدخدا و اصلان و مشدی جبار برگشتند به بیل؛ مردها نشسته بودند کنار استخر چپق می‌کشیدند»

الف) زمان و نوع فعل «شده بودند» را ذکر نمایید.

ب) جمله‌ی نخست را با گذرا کردن فعلش، دوباره نویسی کنید.

پ) فعل «می‌کشیدند» را - با معنایی متفاوت نسبت به متن - در جمله‌ای به کار ببرید.

ت

1- هدف از بازگردانی چیست؟

2- جاهای خالی عبارت زیر را به شکلی درست پر کنید.

«نوشته‌ای که حاصل تأملات درونی شما باشد و نوشته‌ای که بر اساس پژوهش‌های شما و دیگران آفریده شده باشد نامیده می‌شود.»

3- متن زیر را می‌توان جزء کدامیک از انواع نوشته دانست؟

«مدرسه دوطبقه بود و نوساز بود و در دامنه‌ی کوه تنها افتاده بود و آفتابرو بود. یک فرهنگ‌دوست، عمارتش را وسط زمین‌های خودش ساخته بود. تابلو مدرسه هم حسابی بزرگ و خوانا، از صد متری داد می‌زد که: توانا بود هر که... هر چه دلتان بخواهد...» (مدیر مدرسه - زنده یاد جلال آل احمد)

4- روش‌های گردآوری اطلاعات را برای پژوهش درباره‌ی زندگی یک شخصیت ذکر بفرمایید. (ذکر هر چهار مورد به طور خلاصه)

5- شعر زیر را - که از نیما یوشیج است - «بازگردانی» کنید.

«نازک‌آرای تن ساق گلی / که به جانش کیشتم / و به جان دادمش آب / ای دریغا به برَم می‌شکند.»

6- عبارات زیر را ویرایش کنید. (در هر مورد دو اشکال نگارشی وجود دارد)

الف) آمریکا مایل به انجام پروژه‌ی خلع سلاح هسته‌ای کره‌ی شمالی است.

ب) خشایار شاه یونان را فتح و آتن که شهر افسانه‌ای یونانیان بود را به آتش کشید.

پ) پس از آن که کاوه‌ی آهنگر برعلیه ضحاک تازی قیام کرد، بیداری ایرانیان را فراگرفت.

5

۰/۵

۰/۵

۰/۵

۱

۱

۱/۵

20

جمع کل

موفق باشید